

Ministerul Educației al Republicii Moldova

**STANDARDE
DE COMPETENȚĂ
PROFESIONALĂ ALE
CADRELOR DIDACTICE
DIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL
GENERAL**

Chișinău, 2016

Aprobat: la ședința Consiliul Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 10 din 22 iunie 2016; prin Ordinul ministrului educației nr. 623 din 28 iunie 2016.

Autori:

Dr. conf. cerc. Cara Angela, Institutul de Științe ale Educației
Caragi Larisa, LT „Emil Nicula”, s. Mereni, Anenii-Noi
Dr. Cerbușca Pavel, Liceul Academiei de Științe din Moldova
Chicu Valentina, membrul grupului de lucru
Dr. conf. Cincilei Cornelia, Programul Educațional „Pas cu Pas”
Condrea Ion, LT „Ion Inculeț”, s. Vorniceni, Strășeni
Dr. conf. Cosovan Olga, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău
Duca Cristina, membrul grupului de lucru
Eșanu Rodica, LT „Columna”, Chișinău
Jitari Mariana, LT „Spiru Haret”, Chișinău
Nicolaescu-Onofrei Liliana, membrul grupului de lucru
Dr. Rusnac Virginia, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică
Consultant internațional: dr. Sergij Gabršček, Slovenia

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Proiectului ”Educație în Republica Moldova – competențe pentru prezent și viitor”. Această inițiativă este parte a Proiectului de sprijin pentru reforma educației în Republica Moldova (OSF-SUPREM), susținut de către OSF, prin intermediul Fundației Soros-Moldova.

Autori (varianta revizuită):

Crudu Valentin, doctor în pedagogie, Șef Direcție Învățământ preuniversitar, Ministerul Educației
Cara Angela, doctor în pedagogie, conf. cerc., Institutul de Științe ale Educației
Ceapa Valentina, consultant superior, Ministerul Educației
Cerbușca Pavel, doctor în pedagogie, Liceul Academiei de Științe din Moldova
Caragi Larisa, LT „Emil Nicula”, s. Mereni, Anenii Noi
Condrea Ion, LT „Ion Inculeț”, s. Vorniceni, Strășeni
Jitari Mariana, LT „Spiru Haret”, Chișinău

I. CONSIDERAȚII CONCEPTUALE

Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice prezintă un sistem de referință important pentru autoevaluarea nivelului de performanță al cadrelor didactice din învățământul general. Standardele reprezintă *cerințele de bază* pe care trebuie să le demonstreze cadrul didactic, mereu deschis și motivat spre dezvoltare profesională și atingerea de performanțe superioare.

Standardele se referă la funcțiile didactice prevăzute în art. 53, p. 3 - 6 ale Codului Educației.

Pentru realizarea cerințelor de bază, cadrul didactic are studii pedagogice, demonstrează cunoștințe în domeniul psihopedagogiei; ale domeniului și ale ariei de specializare pedagogică, cunoaște elevii, particularitățile lor; asigură accesibilitatea conținuturilor și utilizarea individualizată și diferențiată a strategiilor de predare-învățare-evaluare; demonstrează competențe de realizare a curriculumului și de respectare a actelor normative în vigoare în proiectarea unui demers educațional de calitate; asigură incluziunea și egalitatea de șanse în organizarea procesului educațional; comunică eficient cu familiile elevilor și membrii comunității și asumarea responsabilității pentru îmbunătățirea predării, pentru dezvoltarea sa profesională continuă.

Fiecare cadru didactic, cunoscând standardele, va fi capabil să își identifice punctele forte ale profilului profesional, precum și ariile dezvoltării profesionale, care necesită îmbunătățiri continue.

Standardele constituie un cadru de referință pentru dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în raport cu necesitățile educaționale, tendințele existente și gradul didactic solicitat, de motivare a autoformării și realizării unei activități didactice de calitate. De asemenea, standardele sînt repere de bază în organizarea eficientă a procesului de evaluare a cadrelor didactice, de dezvoltare profesională și avansare în carieră.

Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general au drept scop:

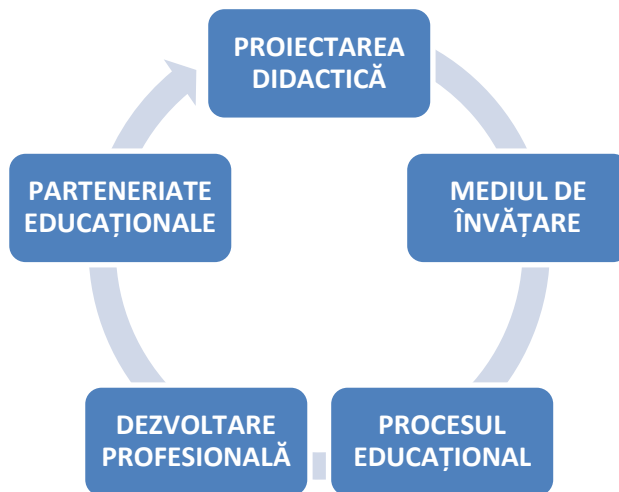
- *consolidarea dimensiunii europene în domeniul educației și dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice;*
- *orientarea sistemului de dezvoltare profesională în conformitate cu cerințele pieții muncii și ale pedagogiei centrate pe elev;*
- *motivarea cadrelor didactice pentru învățare pe tot parcursul vieții;*
- *creșterea responsabilității a fiecărui cadru didactic pentru reușita propriei cariere profesionale;*
- *promovarea transparenței, recunoașterea competențelor și/sau a calificărilor.*

Prin implementarea standardelor de competență profesională, se va asigura:

- *dezvoltarea unui învățământ orientat spre performanță și bazat pe meritocrație;*
- *promovarea conceptului educației incluzive și a principiilor școlii prietenoase copilului;*
- *crearea unui mediu deschis, sigur pentru învățare și comunicare didactică;*
- *creșterea atractivității învățării;*
- *dezvoltarea activismului civil;*
- *dezvoltarea competențelor digitale, elaborarea și aplicarea conținuturilor educaționale digitale;*
- *consolidarea coeziunii sociale dintre toți actorii sistemului educațional.*

II. STRUCTURA STANDARDELOR DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ ALE CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL GENERAL

Acest document include ansamblul de *standarde, indicatori și descriptori*, care vizează dezvoltarea profesională coerentă și unitară a cadrelor didactice. Standardele de competență profesională acoperă întreaga activitate de predare-învățare-evaluare și se structurează pe următoarele **cinci domenii de competență prioritare**:

Pentru fiecare domeniu de competență este precizat standardul necesar de atins/realizat. Fiecare standard este derivat în mai multe variabile, indicatori care reflectă acțiunile cadrului didactic oportune pentru atingerea lor.

În contextul standardelor de competențe profesionale *indicatorul* reprezintă o caracterizare a unei acțiuni sau a unui ansamblu de acțiuni interconexe, specifice unor aspecte concrete.

Indicatorii vor fi măsurați prin intermediul *descriptorilor*, ce reprezintă o descriere a unor operații, specifice unui aspect concret. Descriptorii sînt orientați la măsurarea manifestării calitative a indicatorului respectiv.

Indicatorii reprezintă sursa informațională sau dovezile privind funcționalitatea și eficiența standardului respectiv, dar și sursa de elaborare a diferitor instrumente de evaluare / monitorizare a acțiunilor / activității cadrului didactic, raportate la standarde de competențe profesionale.

Îndeplinirea cerințelor din standarde se poate urmări și demonstra prin diferite modalități și surse de verificare: observare directă a activității, analiza documentelor, chestionarea / interviuarea tuturor factorilor de interes, examinarea portofoliilor etc.

Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățămîntul general se aplică:

- de către cadrele didactice, pentru autoevaluarea activității, elaborarea traseului de dezvoltare profesională;
- de către evaluatorii externi, pentru determinarea nivelului calității activității cadrului didactic, elaborarea instrumentelor de evaluare; elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice;
- de către instituțiile abilitate în formare inițială și continuă a cadrelor didactice, pentru conceperea planurilor de învățămînt în cadrul dezvoltării profesionale, elaborarea suportului curricular pentru respectivele activități.

III. STANDARDELE DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ

Domeniul de competență 1. PROIECTAREA DIDACTICĂ

Standard	Indicatori	Descriptori
<i>Cadrul didactic proiectează demersul educațional din perspectiva teoriei curriculare.</i>	1.1. Proiectează demersul didactic în conformitate cu rigorile cadrului curricular al disciplinei.	1.1.1. Utilizează adecvat teoriile și rezultatele cercetărilor relevante în domeniul psihologiei, pedagogiei și didacticii, recomandate pentru implementarea în sistemul de învățământ din Republica Moldova.
		1.1.2. Elaborează proiecte didactice de lungă și de scurtă durată corelând competențe, conținuturi, strategii și tehnologii didactice cu necesitățile fiecărui copil/elev.
		1.1.3. Formulează clar obiectivele și finalitățile procesului educațional pentru fiecare activitate, corelate cu prevederile curriculare.
		1.1.4. Selectează și eșalonează conținuturile curriculare și strategiile de învățare în funcție de cunoștințele și particularitățile individuale ale copiilor/elevilor.
		1.1.5. Include perspectiva inter și transdisciplinarității în proiectarea didactică.
		1.1.6. Include în proiectul didactic utilizarea resurselor și echipamentelor disponibile.
		1.1.7. Valorifică specificul disciplinei pentru formarea de atitudini și valori fezabile.
	1.2. Proiectează evaluarea procesului educațional și a rezultatelor școlare.	1.2.1. Proiectează evaluarea rezultatelor școlare în proiectarea de lungă și de scurtă durată.
		1.2.2. Elaborează obiectivele de evaluare, probele de evaluare respectând particularitățile individuale și de vîrstă ale elevilor, în baza curriculumului disciplinar.
		1.2.3. Proiectează evaluarea didactică cu indicarea criteriilor, strategiilor și instrumentelor necesare.
		1.2.4. Proiectează diferite forme și strategii de evaluare reciprocă și de autoevaluare.

Domeniul de competență 2. MEDIUL DE ÎNVĂȚARE

Standard	Indicatori	Descriptori
<i>Cadrul didactic asigură un mediu de învățare dezvoltativ.</i>	2.1. Creează un climat relațional de încredere, solidaritate și respect, bazat pe principiile echității și ale toleranței.	2.1.1. Aplică prevederile cadrului legal în vigoare privind securitatea vieții și sănătății copiilor, prevenirea și raportarea abuzului față de copii.
		2.1.2. Colectează date generale despre elev și familia acestuia, asigurând confidențialitatea lor.
		2.1.3. Previne și soluționează conflictele, promovând atitudine tolerantă și acceptarea de opinii diferite.
		2.1.4. Asigură dezvoltarea unor relații de colaborare deschise și oneste între toți subiecții educaționali.
		2.1.5. Utilizează un limbaj de comunicare decent, respectuos și motivant.
		2.1.6. Aplică în procesul educațional mijloace oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor într-un mod responsabil și etic.
	2.2. Asigură managementul clasei și al comportamentului elevilor.	2.2.1. Asigură participarea democratică a copiilor/elevilor în cadrul procesului educațional, respectând principiul diversității.
		2.2.2. Monitorizează permanent activitatea subiecților educaționali, promovînd comportamentul adecvat/etic.
		2.2.3. Diversifică activitățile colectivelor de copii/elevi în scopul asigurării unei autonomii comportamentale.
		2.2.4. Implică elevii în stabilirea comportamentului și a regulilor de lucru, bazate pe cultura învățării.
	2.3. Organizează și utilizează în mod rațional spațiul fizic.	2.3.1. Organizează spațiul fizic conform cerințelor ergonomice (aranjarea mobilierului, a materialelor didactice și a celor educaționale în funcție de specificul disciplinei și al activităților proiectate), particularităților și necesităților individuale de învățare și dezvoltare ale copiilor/elevilor.
		2.3.2. Garantează securitatea spațiului, a resurselor și a materialelor necesare.

Domeniul de competență 3. PROCESUL EDUCAȚIONAL

Standard	Indicatori	Descriptori
<i>Cadrul didactic asigură realizarea procesului educațional de calitate.</i>	3.1. Gestionează procesul educațional la clasă.	3.1.1. Creează situații de învățare care stimulează formarea și dezvoltarea competențelor.
		3.1.2. Aplică eficient strategii și tehnologii didactice interactive, cooperante și socializante, asigurând conexiunile necesare.
		3.1.3. Aplică în mod diferențiat curriculumul pentru copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale conform recomandărilor SAP.
	3.2. Demonstrează o comunicare didactică eficientă.	3.2.1. Respectă norma literară a limbii în care predă și asigură exprimarea corectă a subiecților.
		3.2.2. Formulează clar și accesibil conținuturile, sarcinile și explică modalitățile de lucru, folosind terminologia și limbajul adecvat.
		3.2.3. Dezvoltă abilități de comunicare a copiilor/elevilor pentru integrarea socială a acestora.
	3.3. Stimulează motivația, autonomia și responsabilizarea subiecților pentru propria învățare.	3.3.1. Aplică strategii și creează situații de motivare a copiilor/elevilor, orientate spre atingerea performanțelor.
		3.3.2. Contribuie la dezvoltarea în deplină măsură a capacităților fiecărui copil/elev.
	3.4. Utilizează resursele didactice de timp, materiale și umane.	3.4.1. Gestionează timpul proiectat pentru diferite etape ale activității de învățare.
		3.4.2. Integrează în procesul didactic resursele educaționale adecvate, inclusiv mijloacele oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor, media etc., în concordanță cu nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil/elev.
	3.5. Evaluează și oferă conexiuni inverse în vederea sporirii performanțelor	3.5.1. Diversifică metodele și instrumentele de evaluare inițială, formativă și sumativă pentru monitorizarea și evaluarea procesului de formare a abilităților și dezvoltare a competențelor.
		3.5.2. Asigură utilizarea individualizată și diferențiată a strategiilor de evaluare și autoevaluare, pornind de la particularitățile individuale și de vîrstă ale copiilor/elevilor.
		3.5.3. Asigură corectitudinea, obiectivitatea și relevanța evaluării.
		3.5.4. Analizează continuu performanțele subiectului, urmărindu-i progresul educațional.
		3.5.5. Oferă sistematic conexiuni despre rezultatele școlare subiecților abilitați.
		3.5.6. Aplică standardele de eficiență a învățării în cadrul realizării evaluărilor, în concordanță cu <i>Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor.</i>

Domeniul de competență 4. DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Standard	Indicatori	Descriptori
<i>Cadrul didactic gestionează propria dezvoltare profesională continuă.</i>	4.1. Edifică propria identitate profesională în concordanță cu rolurile prescrise de funcția didactică.	4.1.1. Respectă cadrul normativ al dezvoltării profesionale continue și prevederile procedurale de planificare și evaluare a nivelului de pregătire profesională.
		4.1.2. Dezvoltă permanent competențele necesare realizării rolurilor profesionale asumate.
		4.1.3. Respectă orarul/programul stagiilor de dezvoltare profesională continuă.
	4.2. Proiectează propriul traseu de dezvoltare profesională continuă.	4.2.1. Elaborează Planul individual de dezvoltare profesională în conformitate cu prevederile planului de dezvoltare a școlii și cu propriile necesități de dezvoltare profesională.
		4.2.2. Stabilește contexte și finalități de dezvoltare profesională măsurabile și realizabile în perioada planificată.
	4.3. Realizează și monitorizează procesul de dezvoltare personală și profesională.	4.3.1. Organizează activitatea educațională, didactică, de specialitate, în baza unei teme de cercetare individuală.
		4.3.2. Racordează propria activitate la cerințele didacticii contemporane prin valorificarea achizițiilor profesionale inovatoare și experimentarea bunelor practici educaționale.
		4.3.3. Confirmă participarea și gradul de implicare (participant, raportor, formator etc.) la activități de dezvoltare profesională în școală, în afara școlii, la nivel regional, național, internațional, prin dovezi elocvente.
		4.3.4. Elaborează și diseminează materiale didactice proprii.
		4.3.5. Prezintă rapoarte anuale privind realizarea planului individual de dezvoltare profesională și aplicarea rezultatelor acestuia în procesul educațional.

Domeniul de competență 5. PARTENERIATE EDUCAȚIONALE

Standard	Indicatori	Descriptori
<p><i>Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate.</i></p>	<p>5.1. Comunică în mod curent cu membrii familiei/reprezentanții legali despre activitatea și progresul subiecților educaționali.</p>	5.1.1. Informează părinții / reprezentanții legali cu privire la obiectivele învățării și așteptările față de subiecții educaționali, în conformitate cu prevederile legale.
		5.1.2. Prezintă periodic informația necesară părinților/reprezentanților legali ai copiilor despre progresul înregistrat, succesele și necesitățile de dezvoltare și sprijin ale elevilor pe parcursul învățării, respectând principiul confidențialității.
		5.1.3. Colaborează cu personalul didactic, nedidactic și auxiliar în dependență de necesitățile procesului educațional.
	<p>5.2. Antrenează membrii familiei și ai comunității în eficientizarea procesului educațional.</p>	5.2.1. Motivează implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție.
		5.2.2. Identifică domenii de interes comune ale școlii, familiei și comunității pentru dezvoltarea proiectelor educaționale.
		5.2.3. Organizează evenimente interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional.
	<p>5.3. Facilitează implicarea copiilor/elevilor în realizarea proiectelor comunitare și a acțiunilor de voluntariat.</p>	5.3.1. Implică copii/elevii în proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă, instituție sau comunitate.
		5.3.2. Încurajează, îndrumă și consultă subiecții educaționali în implementarea de proiecte și acțiuni de voluntariat, desfășurate în instituție și în comunitate.
		5.3.3. Antrenează structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție.